

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	INT 836	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό Στ' / Η'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης: Αναγέννηση, Μανιερισμός, Μπαρόκ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	3	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Γενικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική. Για τους φοιτητές Erasmus υπάρχει πρόβλεψη παροχής ξενόγλωσσας βιβλιογραφίας, κυρίως αγγλικής και θα εξεταστεί η παροχή βιβλιογραφίας σε δεύτερη ξένη γλώσσα.		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=1792		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Οι φοιτητές/ριες θα αποκτήσουν μια βασική κατανόηση της τέχνης της Αναγέννησης, του Μανιερισμού και του Μπαρόκ από τον 13^ο μέχρι και τον 17^ο αιώνα (ζωγραφική, γλυπτική, αρχιτεκτονική). Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/ριες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να διακρίνουν έργα τέχνης της Αναγέννησης, του Μανιερισμού και του Μπαρόκ, αλλά και να κατανοήσουν το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δημιουργήθηκαν.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
Λήψη αποφάσεων
Αυτόνομη εργασία
Ομαδική εργασία
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
.....
Άλλες...
.....

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση των απαραίτητων τεχνολογιών.

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα παρακολουθεί την τέχνη της πρώιμης νεωτερικότητας από τον ύστερο Μεσαίωνα ως τα τέλη του 17^{ου} αιώνα. Με δεδομένη τη μεγάλη χρονική έκταση, το μάθημα τηρεί την χρονολογική ακολουθία εστιάζοντας σε θέματα της ιστορίας της τέχνης, που αναδύονται στους αιώνες της πρώιμης νεωτερικότητας: η ανάδυση της αστικής τέχνης ως μια από τις πρώτες εκφάνσεις της νεωτερικότητας, η παρατήρηση και μελέτη της φύσης, η κατάκτηση νέων τεχνικών και τεχνοτροπιών, η καλλιτεχνική εξέλιξη ως απότοκο πνευματικών κινήματων της Δύσης, η εδραίωση της κλασικής τέχνης, ο ταραγμένος 16^{ος} αιώνας, η αμφισβήτηση των καθιερωμένων καλλιτεχνικών αξιών, ο αντιφατικός 17^{ος} αιώνας, η ανάδυση των εθνικών κρατών και η παγίωση των διαφορετικών καλλιτεχνικών εκφράσεων των δογμάτων.

Διάγραμμα Μαθήματος

1. Εισαγωγή, περιεχόμενο, στόχοι του μαθήματος. Η δυτική Ευρώπη στους «σκοτεινούς αιώνες» (475-περ.1000). Ρομανική τέχνη (11^{ος} & 12^{ος} αι.), «Η στρατευόμενη Εκκλησία». Γοτθική τέχνη (13-14^{ος} αι.), «Η θριαμβεύουσα Εκκλησία»
2. Από την Αυλή στην Πόλη. Ιταλία: Πρωτοαναγέννηση (μέσα 13ου-μέσα 14ου αιώνα). Κεντρική Ευρώπη: Ύστερη γοτθική περίοδος – Διεθνές Γοτθικό Στυλ (14ος αιώνας-αρχές 15ου).
3. Πρώιμη Αναγέννηση στην Ιταλία (15ος αιώνας). Quattrocento. α' μισό: «Ω τι ωραία που είναι η προοπτική!». Η κατάκτηση της πραγματικότητας. (α' μέρος)
4. Πρώιμη Αναγέννηση στην Ιταλία (15ος αιώνας). Quattrocento. α' μισό: «Ω τι ωραία που είναι η προοπτική!». Η κατάκτηση της πραγματικότητας. (β' μέρος)
5. Πρώιμη Αναγέννηση στην Ιταλία (15ος αιώνας). Quattrocento β' μισό. Παράδοση και Ανανέωση/Χριστιανισμός και Αρχαιότητα
6. Πρώιμη Αναγέννηση στην Βενετία (15ος αιώνας). Quattrocento. Πρώιμη Αναγέννηση στην Κεντρική Ευρώπη.
7. Πρώιμη Αναγέννηση στην Κεντρική Ευρώπη. (15ος αιώνας). Ώριμη Αναγέννηση. Φλωρεντία και Ρώμη (1492-1530). Cinquecento. Η Κατάκτηση της Αρμονίας. α' μέρος: Leonardo da Vinci.
8. Cinquecento. Η Κατάκτηση της Αρμονίας. β' μέρος: Michelangelo Buonarroti.
9. Cinquecento. Η Κατάκτηση της Αρμονίας. γ' μέρος: Raffaello Sanzio.
10. 16^{ος} αιώνας. Όψιμη Αναγέννηση-Μανιερισμός. Φλωρεντία, Βενετία.
11. 16^{ος} αιώνας. Όψιμη Αναγέννηση-Μανιερισμός. Βενετία. Αναγέννηση στην κεντρική Ευρώπη (Γερμανία, Φλάνδρα).
12. 16^{ος} αιώνας. Αναγέννηση στην κεντρική Ευρώπη (Γερμανία, Φλάνδρα). Η τέχνη του 17^{ου} αιώνα. Μπαρόκ. Ιταλία.
13. Η τέχνη του 17^{ου} αιώνα. Μπαρόκ. Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Ολλανδία, Φλάνδρα.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	<p>Πρόσωπο με πρόσωπο</p>	
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<p>Παρουσιάσεις με διαφάνειες power point, βίντεο κλπ.</p>	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση</p>	<p>Δραστηριότητα</p>	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p>
	<p>Διαλέξεις</p>	<p>39 ώρες</p>
	<p>Αυτόνομη μελέτη</p>	<p>86 ώρες</p>

<p>βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	<p>Σύνολο Μαθήματος</p>	<p>125</p>
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Γραπτή εξέταση αποτελούμενη από ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας.</p> <p>Συμμετοχή στο μάθημα</p> <p>Προαιρετικές εργασίες. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να αναλάβουν μικρές εργασίες 2.500 λέξεων. Η εργασία παρουσιάζεται προφορικά και υποβάλλεται γραπτά την ίδια μέρα με την εξέταση του μαθήματος στο mail της διδάσκουσας. Προσμετράται στην τελική βαθμολογία με έως και 3 βαθμούς, εφόσον η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις είναι τουλάχιστον πέντε (5).</p> <p>Θα συνεκτιμηθεί η ικανότητα αναγνώρισης βασικών εικαστικών έργων, οργανικής τους ένταξης στο ιστορικό-πολιτικό-κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δημιουργήθηκαν, σύνδεσής τους με τα καλλιτεχνικά κινήματα στα οποία ανήκουν και εντοπισμού των βασικών καλλιτεχνικών χαρακτηριστικών, πάντα σε σύνδεση με τις έννοιες του φύλου και της σεξουαλικότητας.</p> <p>Για τους φοιτητές Erasmus προβλέπεται η παροχή βιβλιογραφίας σε αγγλικά και γαλλικά, ενδεχομένως και γερμανικά. Η εξέταση θα γίνει με την παρουσίαση εργασίας στη διάρκεια του εξαμήνου και την παράδοση τελικής εργασίας στην ημερομηνία της εξέτασης του μαθήματος.</p>	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :
-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

A. Ιστορία

- Davis, Rh.C., *Ιστορία της Μεσαιωνικής Ευρώπης. Από τον Μέγα Κωνσταντίνο στον Άγιο Λουδοβίκο*, μτφρ. Χρηστίδης Γιώργος, επιμ. Τούντα Ελένη, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, Μάρτιος 2011 (μέρος 2^ο, κφφ. 1-9).
- Kamen, Henry, *Πρώιμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία*, μτφρ. Καλογιάννη Ελένη, επιμ. Γονιδάκη Μαρία, Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα, 2002.

- Wickham, Chris, *Η Μεσαιωνική Ευρώπη*, μτφρ. Γεμελιάρης Χρήστος, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα, Νοέμβριος 2018 (κφφ. 8-13).
- Wiesner-Hanks, E. Merry, *Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη 1450-1789*, μτφρ. Καλογιάννη Ελένη, επιμ. Μπουκάλια Αρετή, Εκδόσεις Ξιφάρας, Αθήνα, Νοέμβριος 2008.

B. Ιστορία της Τέχνης

- Alberti, Leon Battista, *Περί ζωγραφικής*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 2008.
- Antal, Frederick, *Florentine Painting and Its Social Background: The Bourgeois, Republic before Cosimo de' Medici's Advent to Power: XIV and early XV centuries*, Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Mass, 1986.
- Bailey, Gauvin Alexander, *Baroque and Rococo*, Phaidon, London, 2012.
- Baxandall, Michael, *Painting and Experience in 15th-Century Italy*, Oxford University Press, Oxford, 1988.
- Burckhardt, Jacob, *Ο πολιτισμός της Αναγέννησης στην Ιταλία*, μτφρ. Τοπάλη Μαρία, Εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 1997.
- Chipps-Smith, Jeffrey, *Η Αναγέννηση στη Βόρεια Ευρώπη*, Εκδόσεις Καστανιώτης, Αθήνα, 2005.
- Δασκαλοθανάσης, Νίκος, *Ιστορία της Τέχνης. Ο Δυτικός Κόσμος από την Προϊστορία έως τις Μέρες μας*, Εκδόσεις Υτορία, Αθήνα, 2023 (σσ. 347-575, με έμφαση σσ. 368-575).
- Gombrich, Ernst, H., *Το Χρονικό της Τέχνης*, μτφρ. Κάσδαγλη Λίνα, ΜΙΕΤ, Αθήνα, 2013 (κεφ. 12-22: 223-445).
- Hartt, Frederick, *History of Italian Renaissance, Painting, Sculpture, Architecture*, Thames and Hudson, London, 1987.
- Hauser, Arnold, *Κοινωνική Ιστορία της Τέχνης*, β' τόμος: Αναγέννησης, Μανιερισμός, Μπαρόκ, Εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα, 1984.
- Κορνέζου, Τιτίνα, *Οι Κανόνες της Τέχνης και η Μαγεία της Ζωγραφικής. Καλλιτεχνικοί Θεσμοί στη Γαλλία 17^{ος}-18^{ος} αιώνας*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα, Ιούλιος 2020.
- Λαμπράκη-Πλάκα, Μαρίνα, *Ιταλική Αναγέννηση*, Εκδόσεις Καστανιώτης, Αθήνα, 2004.
- Μουρίκη, Ντούλα, *Αναγέννηση, Μανιερισμός, Μπαρόκ. Ζωγραφική-Γλυπτική, ιδιωτική έκδοση*, Αθήνα, 1986.
- Murray, Peter and Linda, *Η τέχνη της Αναγέννησης*, μτφρ. Παππάς Ανδρέας, Εκδόσεις Υποδομή, Αθήνα, 1995.
- Panofsky, Erwin, *Μελέτες εικονολογίας. Ουμανιστικά θέματα στην Τέχνη της Αναγέννησης*, μτφρ. Παππάς Ανδρέας, Αθήνα, Νεφέλη, 1991.
- Turner, A. Richard, *Η Αναγέννηση στη Φλωρεντία: Η Γένεση μιας Νέας Τέχνης*, μτφρ. Λυχούνας Μιχάλης, επιμ. Γκότση Γλαύκη, Εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 2011.
- Φρόνιτ, Σίγκμουντ, *Μια Παιδική Ανάμνηση του Λεονάρντο ντα Βίντσι*, μτφρ. Μανουσάκη Αγγελική, Εκδόσεις Ερατώ, Αθήνα, 2006.
- Vasari, Giorgio, *Καλλιτέχνες της Αναγέννησης*, μτφρ. Λυδάκης Στέλιος, Εκδόσεις Κανάκη, Αθήνα, 1995.
- Vasari, Giorgio, *Οι Βίοι των Πλέον Εξαιρέτων Ζωγράφων, Γλυπτών και Αρχιτεκτόνων. Οι Δύο Αφιερώσεις και το Προοίμιο*, μτφρ. Σκουτέλης Νίκος, Βαλάκας Κώστας, Χατζηνικολάου Νίκος, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, 1997.
- Wölfflin, Heinrich, *Βασικές Έννοιες της Ιστορίας της Τέχνης*, μτφρ. Κοκαβέσης Φώτης, πρόλ.

Παπανικολάου Μιλτιάδης, Εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1992.

- Wölfflin, Heinrich, *Η Κλασική Τέχνη. Μια Εισαγωγή στην Ιταλική Αναγέννηση*, μτφρ. Λυδάκης Στέλιος, Εκδόσεις Κανάκη, Αθήνα, 1997.
- Χαραλαμπίδης, Άλκης, *Η Ιταλική Αναγέννηση*, Εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 2014.
- Χαραλαμπίδης, Άλκης, *Μπαρόκ. Αρχιτεκτονική, Γλυπτική, Ζωγραφική*, Εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 2017.
- Χατζηνικολάου, Νίκος, *Νοήματα της Εικόνας*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ρέθυμνο, α' έκδοση 1994, τρέχουσα 2020.
- Χρήστου, Χρύσανθος, *Η Ευρωπαϊκή ζωγραφική του 17ου αιώνα-Το Μπαρόκ*, Θεσσαλονίκη 1992.
- Zöllner, Frank and Nathan, Johannes, *Leonardo Da Vinci: The Complete Paintings and Drawings*, Taschen, 2011.

Γ. Ιστορία της Αρχιτεκτονικής

- Furneaux-Jordan Robert, *Ιστορία της Αρχιτεκτονικής*, μτφρ. Δημήτρης Ηλίας, Εκδόσεις Υποδομή, Αθήνα, 1981 (σσ. 126-342, με έμφαση σσ. 219-342).
- Πετρίδου, Βασιλική και Ζιρώ, Όλγα, *Τέχνες και Αρχιτεκτονική από την Αναγέννηση έως τον 21ο αιώνα, Κάλλιπος*, 2015, [διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3541>], σσ. 8-86.
- Watkin, David, *Ιστορία της Δυτικής Αρχιτεκτονικής*, μτφρ. Κουρεμένος Κώστας, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2005 (σσ. 107-364, με έμφαση σσ. 212-364).